

АДАПТАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРОПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СОТ

Кошова Л.М., ст. викладач

Полтавська державна аграрна академія

Зовнішньоекономічна діяльність АПК України з огляду організаційних, економічних, управлінських та адаптаційних аспектів у посткризовий час проходить складний історичний етап становлення, функціонує в жорсткому і деформованому режимі. Ця сфера знаходиться в своєрідних неузгоджених, а також протилежних умовах: з одного боку, – в несприятливих для України глобальних процесах та явищах світової економіки, а з іншого – в інертному національному або в регіональному середовищі з точки зору формування та своєчасного запровадження досконалої нормативно-законодавчої бази при проведенні інтеграційних процесів.

Foreign trade of AIC of Ukraine because of organizational, economic, administrative and adaptive aspects are currently undergoing a complex historical stage of formation, functions in hard and deformed mode. This important area is in a sort of uncoordinated and opposite conditions: on the one hand - in the dynamic and often unfavorable for Ukraine, global processes and phenomena of the world economy, on the other - in the imperfect and inert national or, more precisely, in the regional environment in terms of development and timely introduction of perfect regulatory legislation during the integration process.

Постановка проблеми. Вихід підприємства на іноземні ринки зазвичай є тривалим і складним процесом. Досвід показує, що систематичне, поступове набуття досвіду в зовнішньоекономічній діяльності найкращий, а в багатьох випадках – єдиний шлях до стабільного успіху. Такий перебіг подій і обумовлює актуальність теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми займалися такі вітчизняні вчені, як В. Андрійчук, І. Бураковський, В. Галушка, Й. Завадський, А. Кредісов, І. Лукінов, Г. Лук'яненко, О. Онищенко, Б. Пасхавера, П. Саблук, В. Трегобчук, О. Шпичак, В. Юрчишин та ін.

Постановка завдання. Вивчення стану проходження адаптації зовнішньоекономічної діяльності агропідприємствам при поглибленні інтеграції України у світове господарство.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розбудова незалежної України об'єктивно потребує входження її у світове господарство на організаційно-економічних засадах ринкових відносин на принципах рівноправності та взаємної вигоди у співробітництві. Дипломатичне визнання молодій Українській державі більшістю країн світу прискорює й урізноманітнює розвиток її зовнішньоекономічних відносин. Однаковою мірою це стосується як молодих незалежних країн, що утворилися на основі колишнього СРСР і переходять до ринкового типу відносин, так і держав розвинутої ринкової економіки та країн, що розвиваються.

Об'єктивна необхідність інтеграції України у світове господарство і розвитку її міжнародних відносин безпосередньо впливає передусім з потреб використання у національній системі відтворення міжнародного поділу праці для прискорення переходу до ринкової економіки країни з метою її розвитку

і зростання багатства суспільства. Така необхідність сприяє формуванню ефективної структури економіки країни. Зовнішньоекономічні зв'язки в процесі інтеграції України у світове господарство охоплюють також комплекс екологічних проблем, що розв'язуються спільними зусиллями. Нарешті, розвиток зовнішньоекономічних відносин відкриває додаткові можливості у створенні належних умов для задоволення життєвих потреб народу України.

Поряд з об'єктивною необхідністю інтеграції України у світове господарство та розвитку її зовнішньоекономічних відносин існують і об'єктивні можливості для таких процесів. До них насамперед належить економічний потенціал нашої країни, що дає підставу для належної участі у міжнародному поділі праці. Об'єктивною можливістю для інтеграції у світове господарство є вироблення механізму зовнішньоекономічних зв'язків по-перше, на макrorівні - загальнодержавному; по-друге, на мікрорівні підприємств; по-третє на глобальному та регіональному макrorівнях через участь у спеціалізованих і багатоцільових економічних міжнародних організаціях ООН.

Організовані суспільства, які існували на нинішній території України, завжди підтримували економічні зв'язки із зовнішнім світом. Тож з огляду на власні культурні та історичні традиції Україна має всі можливості для того, щоб стати рівноправним членом європейської спільноти. Зі всією очевидністю проявляється, що АПК при інтеграції з ринками країн-членів ЄС має орієнтуватися на щонайшвидше приєднання до спільної аграрної політики (САП) країн-членів ЄС; скоригувати власну політику таким чином, щоб вона могла без зайвих ускладнень адаптуватися до вже згаданої політики [2].

Ця функція віддзеркалює формування трьох типів або зон стратегічних факторів. Для першої групи товарів, яка охоплює баранину і свинину свіжу, масло й інші молочні продукти та томати, з позицій цінової конкуренції на ринку країн-членів ЄС утворилися досить сприятливі умови щодо їх збуту, а тому є підстава вважати, що така ситуація збережеться і в перспективі. Іншими словами, АПК по згаданій групі товарів може успішно реалізувати свої порівняльні переваги на ринку країн-членів ЄС. Щодо решти 17 найменувань товарів, то їх експорт при здійсненні інтеграції АПК з ринками країн-членів ЄС буде обмеженим або зовсім припиненим, оскільки існує висока вірогідність витіснення таких товарів з уже згаданих ринків за ознаками низького рівня конкурентоспроможності. Для збуту таких товарів необхідні інші ринки або здійснення заходів щодо удосконалення ціноутворення [2].

Особливо знаючи те, що підписавши угоду з СОТ Україні слід більш уважно ставитися, розглядати і виконувати ті зобов'язання які є найбільш актуальнішими при проведенні зовнішньоторгових операцій аграрною продукцією, особливо акцентувати увагу слід на виконанні якісних показників за світовими стандартами. Хоч якість є важливою ринковою характеристикою товару, але остаточне рішення щодо його придбання приймає споживач. Тому якісним можна вважати такий товар, який задовольняє очікування споживача і має доступну для нього ціну. Для врегулювання процесу перевірки системи Міжнародною організацією зі стандартизації (ISO) було затверджено серію міжнародних стандартів МС ISO 900.

В Україні, як і в багатьох інших країнах ці стандарти піднесено до рангу національних. Їх використовують для оцінювання системи управління якістю під час укладання контрактів між підприємствами. Вимоги держави до системи управління якістю встановлено стандартом ДСТУ ISO 9001-2001. Вони є загальними і поширюються на всі організації та сектори економіки. В Україні за даними НААН, реалізується лише 48 % генетичного потенціалу тварин. Головною причиною такого стану є низький рівень годівлі комбікормами, по державі він складає лише 20%. Виробники м'ясної продукції зауважують, що державі слід міняти стандарти оцінки тварин. Оцінювати треба не вагу, а вихід м'яса. Лише за такого підходу Український товаровиробник зможе забезпечити не лише потреби внутрішнього ринку, а й конкурувати на зовнішньому [3]

Весь спектр експортної продукції по Україні різноманітний при цьому кожен регіон країни проводить самостійно зовнішньоторгові операції, котрі після підписання угоди з СОТ вимагають дотримання певних обов'язків підписаної угоди. Не стала винятком і Полтавська область. Так за 2005рр. – 2008рр. зовнішня торгівля товарами в Полтавському регіоні була наступною (табл. 1).

Таблиця 1

Зовнішня торгівля сільськогосподарською та харчовою продукцією в Полтавському регіоні в середньому за 2005-2008 рр., тис.дол. США [4]

Вид продукції	Експорт		Імпорт	
	усього	частка загальному обсязі, %	усього	частка у загальному обсязі, відсотків
живі тварини, продукти тваринного походження	5041,5	2,0	21860,1	17,5
продукти рослинного походження	79117,2	31,1	5490,7	4,4
жири та олії тваринного або рослинного походження	9058,7	3,6	X	X
готові харчові продукти	160787,3	63,3	97527,7	78,1
Разом	254004,7	100,0	124878,5	100,0

Найбільш кардинальним рішенням було б постачання малих модулів переробної промисловості (млинів, крупорушок, маслоробок, м'ясних і молочних цехів) прямо в господарства, щоб вони могли постачати екологічно безпечну продукцію безпосередньо в торгову мережу. Ще більш радикальним рішенням було б створення в Північно-Полтавському, екологічно безпечному від забруднення радіонуклідами та важкими металами регіоні, асоціації господарств із виробництва екологічно безпечної продукції для дитячого і дієтичного харчування. Проте для цього необхідне бажання переходу інших господарств цього регіону на екологічно безпечні технології біологічного землеробства з повною відмовою від застосування пестицидів щоб мало позитивні наслідки як в галузі рослинництва так і тваринництва.

У практиці розвинених країн Заходу екологічно безпечна продукція за купується за цінами в 2-3 рази вищими, ніж звичайна. Для ведення органічного землеробства в вищевказаному регіоні екологічно безпечна продукція повинна купуватися за ціною, мінімум у двічі вищою, ніж звичайна. Тоді й інші господарства підуть на ризик, який уже пододало приватне підприємство „Агроекологія” Шишацького району Полтавської області.

В зв'язку з тим, що на зовнішньому і на внутрішньому ринках зростає попит на продукцію харчування, а саме на екологічно чисту продукцію, в Україні, зокрема в Полтавській області господарства які працюють без хімії зосереджують свої зусилля на ефективному використанні землі і агротехніки де поля одержують органічні добрива завдяки біоти і сидератів. Враховуючи перспективи інтеграції національного сільського господарства в світовий економічний простір, розвиток зовнішньоекономічної діяльності в аграрних підприємствах повинен ґрунтуватися на комплексній його автоматизації, що сприятиме підвищенню оперативності економічних процесів в господарствах..

Шанси експорту товарів в економічно розвинуті країни світу, за умови, що вони сертифіковані на відповідність стандартам ISO, у багато разів вищі порівняно з несертифікованими товарами на відповідність стандартам ISO.

Тож інтеграція забезпечує суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності України кращий доступ до світових ринків. Важливість інтеграції для адаптації зовнішньоекономічної діяльності до умов світового ринку та розвитку експортно-імпортних операцій настільки велика, що переоцінити її неможливо, хоча на такому шляху зустрічається багато гострих методологічних розбіжностей та ускладнень.

Висновки. В посткризовий період боляче проходить нерозвиненість ринкових відносин і форм господарювання в Україні, що є необхідністю значного підвищення рівня конкурентоспроможності продукції АПК при інтеграції з ринками країн-членів ЄС і при цьому Україна має орієнтуватися на швидше приєднання до спільної аграрної політики країн-членів ЄС скоригувати власну політику таким чином, щоб вона могла без зайвих ускладнень адаптуватися до вже згаданої політики.

Література:

1. Кошова Л.М., Мерефа А.С. Міжнародний аспект впровадження інноваційних технологій у виробництво екологічно чистої продукції ПП „Агроекологія” / Л.М. Кошова, А.С. Мерефа // Інноваційна економіка. – 2010. – № 5. – С. 23.

2. <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/630/33/>

3. Микола Петрушенко. Виробникам підсовують дедалі більшу „свиню” Проблема. Як вписати національне тваринництво у глобальну економіку. – „Урядовий кур'єр” № 11 від 22 лютого 2011 р.

4. Статистичний щорічник Полтавської області за 2008 рік. Державний комітет статистики України головне управління статистики у Полтавській області – Полтава 2009. режим доступу: www.poltavastat.gov.ua.